Ч. 219 Четверь 30 вересня (12 жовтня) 1893. Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (кромъ недѣль гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адмiнiстрація: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма принимають ся лишь франкованѣ.

Рекламаціѣ неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвской“.

Передплата у Львовѣ въ Адмiнiстраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостяхъ въ провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Рада державна.

1 Засѣданє Палаты пословъ зъ дня 10 жовтня 1893.

Межи проектами правительства предложеными на вчерашнôмъ засѣданю Палаты пословъ знаходять ся: проектъ закона о асиґнованю фонду на будову анатомично-фізiольоґічного института у Львовѣ въ сумѣ 335.000 зр., предложенє що до перенесеня третои части судьѣвъ повѣтовыхъ до семои ранґи черезъ заменене ихъ радниками судовыми; законъ що до утвореня „фаховыхъ спôлокъ рôльничихъ“ и „селяньскихъ посѣлостей рентовыхъ“; наконець законъ о контінґентѣ рекрута на 1894 р.

Президентъ Палаты подавъ до вѣдомости, що зложивъ бажаня Є. Вел. Цѣсареви въ день Єго уродинъ и именинъ, а вôдтакъ присвятивъ слова згадки помершому послови о. Брылиньскому.

Міністеръ краєвои обороны, Вельзерсгаймбъ, мотивувавъ новелю до закона о краєвôй оборонѣ, пôсля котрои розширяє ся часъ службы въ краєвôй оборонѣ и збôльшає ся чинный станъ. Міністеръ зазначивъ, що навѣть по пôдвысшеню презенційного стану краєвои обороны буде она низша якъ у всѣхъ иншихъ державахъ. Законъ сей єсть конче потрѣбный задля выобразованя военнои силы и примѣненя краєвои обороны до постановъ найновѣйшого закона войскового.

Міністеръ финансôвъ, дръ Штайнбахъ предложивъ прелімінарь буджетовый на 1894 р. Міністеръ зазначивъ, що буджетъ сей єсть користнѣйшій вôдъ буджету попередного року, бо хочь надзвычайнѣ доходы зменшили ся о 6 мiлiонôвъ, то все таки можна буде призначити 3 мiлiоны на амортизацію довгôвъ державныхъ, а надто покрыти загальне збôльшенє ся выдаткôвъ выносяче 8 мiлiонôвъ. Єсть то наслѣдкомъ збôльшеня ся доходôвъ державныхъ. Зазначити треба, що буджетъ войсковый росте заєдно и буде рости, бо єсть то наслѣдкомъ вôдносинъ политичныхъ, котрыхъ змѣнити не можемо.

Помноженє доходôвъ прелімінує міністеръ: 300.000 зр. зъ податку вôдъ будынкôвъ; 151.000 зр. зъ податку доходового. Прелімінарь выказує дальше зменшенє ся доходу зъ податку ґрунтового о 220.000 зр., що сталось наслѣдкомъ повеней въ декотрыхъ краяхъ. Бôльшій доходъ прелімінує міністеръ дальше зъ податку вôдъ горѣвки о 1,200.000 зр., вôдъ пива о 1,330.000 зр., вôдъ цукру о 1,000.000 зр. и вôдъ нафты о 700.000 зр. Вôдъ соли вставлено 338.000 зр. доходу менше, а то зъ причины заведеня дешевшои соли для худобы. Міністеръ сконстатувавъ также, що гра на малôй льотеріи зменшає ся чимъ разъ бôльше. Наконецъ заповѣвъ міністеръ управильнене податку ґрунтового, реформу вымѣру належитостей скарбовыхъ при конверсіяхъ довгôвъ грошевыхъ и реформу платнѣ урядникôвъ, на котру то цѣль правительство и сего року вызначило мiлiонъ зр. Поясненє свое закôнчивъ міністеръ обговоренємъ справы управильненя валюты.

По міністрѣ финансôвъ забравъ голосъ президентъ міністрôвъ ґр. Таффе и зробивъ цѣлôй Палатѣ пословъ велику несподѣванку предкладаючи

Проєктъ закона о загальнôмъ голосованю.

Ґр. Таффе промовивъ: „По докладнôй розвазѣ и нарадѣ прийшло правительство до переконаня, що не треба зволѣкати дальше дискусіѣ въ справѣ реформы выборчои. Становищу правительства вôдповѣдає, щобы оно само дало починъ до такъ важнои справы. Правительство має честь на пôдставѣ Найв. уповажненя предложити Палатѣ до законного трактованя проєктъ закона, вôдносячій ся до доповненя, взглядно до змѣны ординаціѣ выборчои. Предложенє то, опираюче ся на основахъ истнуючои конституціѣ, змагає до здѣйстненя тои гадки, що треба всѣмъ тымъ, котрѣ въ способъ законами приписаный сповняють горожаньскѣ обовязки, дати можность брати участь въ житю публичнôмъ черезъ выконуванє права выборчого. На будуче мають позостати лишь тѣ обмеженя, котрѣ на поглядъ правительства зô взглядôвъ загально-державнои натуры суть безусловно конечнѣ. Въ виду великои доносимости и наглости внесеня просивъ ґр. Таффе Палату, щобы она по залагодженю внесеныхъ на сѣмъ засѣданю проєктôвъ и по залагодженю буджету приступила до мериторичныхъ нарадъ надъ реформою ординаціи выборчои. — Самъ змѣстъ проєкту закона єсть коротко такій:

Арт. 1.: До §. 9 ординаціѣ выборчои додає ся §§. 9a, 9b, 9c и 9d а то:

§. 9a: Кромъ осôбъ, котрымъ зъ титулу §. 9 прислугує право выборче, мають то право ще въ куріи громадъ сѣльскихъ и мѣстъ слѣдуючѣ пôдданѣ австрійскѣ: 1) котрѣ вôдбули кампанію военну и мають право носити медаль военный, або суть выслужеными пôдофіцирами и мають на то цертифікатъ

2

Изъ поля технiки.

Електричнѣ зелѣзницѣ. — Аккумуляторы. — Скорость паровыхъ зелѣзницъ. — Смѣтє а електричнôсть. — Чоловѣкъ яко моторъ. — Новый карабінъ и американьска гойданка.

(Дальше).

Подивѣмъ ся теперь, якъ выглядає ѣзда електричною зелѣзницею. Рухъ електричнои зелѣзницѣ представляє ся дуже цѣкаво. Возы рушають зъ мѣсця незвычайно легко, розганяють ся скоро и дають ся дуже легко и скоро здержати, бо до того можна ужити ажь двохъ гальмъ: звычайнои гальмы и самого мотора електричного. Навѣть на великôмъ спадѣ, пôдчасъ коли возъ бѣжить зъ повною скоростію, можна єго здержати на вôддаленє пять до шѣсть метрôвъ. Та легкôсть въ гальмованю воза електричнои зелѣзницѣ єсть дуже великои ваги, бо разъ можна вôзъ здержати де небудь, не конче ажь на стации, а вôдтакъ власти не роблять електричнымъ зелѣзницямъ такихъ трудностей якъ зелѣзницямъ паровымъ, бо єсть менша обава, що они наѣдуть на вôзъ на тôй самôй зелѣзници або що взагалѣ станутъ ся причиною якого нещастя. Въ ночи освѣтлюють ся ваґоны свѣтломъ електричнымъ и мають зъ переду рефлекторы, що освѣтлюють шляхъ на кôлькадесять метрôвъ передъ собою. Ваґонъ електричнои зелѣзницѣ ѣдуючій зъ легкимъ шумомъ освѣтленый въ ночи свѣтломъ електричнымъ и пускаючій зъ пôдъ колѣсъ искры електричнѣ представляє дѣйстно красный видъ. Сѣть дротôвъ, завѣшена надъ улицями, не представляєсь такожь погано, скоро єѣ лишь трохи украсить ся; противно, она має въ собѣ навѣть щось потягаючого, особливо що она пôдчасъ руху заєдно трохи дрожить. На случай бôльшого руху тягне ще кождый вôзъ моторовый оденъ або два возы якъ льокомотива и ажь дивно стає, коли чоловѣкъ дивить ся на то и не видить, де єсть та могуча сила, що выконує таку велику працю.

Але найцѣкавѣйшою єсть електрична зелѣзниця въ зимѣ, коли упаде великій снѣгъ. Возы заосмотренѣ доломъ рамами прокладають самѣ собѣ дорогу безъ всякои иншои помочи. При бôльшôмъ опадѣ пускає ся кромъ того ще й плугъ снѣговый на шляхъ. Плугъ той має зъ переду велику щѣтку валкову зъ сталевымъ щетинємъ. Окрема, укрыта въ плузѣ машина електрична обертає дуже скоро тымъ валкомъ и вôнъ выкидає зъ пôдъ себе снѣгъ лишаючи поза собою чисто заметеный шляхъ. Въ зимѣ огрѣває ся возы або ґазомъ або електричными печами.

Инша але менше догôдна конструкція електричнои зелѣзницѣ єсть та, яку побудували Сіменсъ и Гальске въ Будапештѣ. Тамъ має одна изъ шинъ, по котрôй бѣжать ваґоны, на 33 мiлiметры широку розколину. Пôдъ тою розколиною єсть мурованый каналъ, въ котрôмъ лежать на порцеляновыхъ вôдокремникахъ зелѣзка, по котрыхъ переходить токъ електричный. Вôзъ моторовый тягне за собою провôдникъ (кабель, котрый суне ся въ розколинѣ шины, а котрый має на концѣ рôдъ нѣбы зелѣзныхъ санокъ, котрѣ сунуть ся по зелѣзкахъ въ каналѣ и вôдбирають вôдъ него токъ електричный и приводять до машины въ возѣ). Ся зелѣзниця показалась въ Будапештѣ зовсѣмъ практична навѣть пôдчасъ строи зимы. Лишь то стоить на перешкодѣ бôльшому розширеню ся тыхъ зелѣзниць, що будова ихъ дуже богато коштує — оденъ кiльометеръ подвôйно-шляховои зелѣзницѣ коштує не вчисляючи въ то брукованя, около 60.000 зр.

Ще инша конструкція зелѣзниць електричныхъ може бути така, що вôзъ носить вже самъ собѣ ту силу, котра нимъ порушає, єму не треба досылати єѣ изъ стаціѣ. Вôзъ, на дѣлѣ мертвый стає на око нѣбы живый, бо здає ся, що вôнъ самъ вôдъ себе порушає ся. Тымчасомъ на возѣ єсть такій прирядъ, котрый держить въ собѣ богато силы електричнои, а вôдтакъ выпускає єѣ и порушає вôзъ. Той прирядъ называє ся аккумуляторомъ, т. є. прирядомъ що збирає „въ купу“ богато електричнои силы. Не вôдъ рѣчи буде тутъ може розказати дещо близше про тѣ аккумуляторы, бо то прирядом, котрѣ, хочь ще нинѣ не зовсѣмъ практичнѣ, мають передъ собою велику будучнôсть.

Звѣстно загально, що коли вложити два рôзнороднѣ металѣ у вôдповѣдный плынъ, то тогды вытворюєсь зъ нихъ сила електрична, котра нѣбы зъ нихъ тече и длятого называєсь коротко токомъ. Тѣ два рôзнороднѣ металѣ вло-

2) котрѣ мають унормованый въ слѣдуючôмъ параґрафѣ степень образованя и сповнили свою повинность войскову.

§. 9 b: Вымаганый степень образованя мае бути доказаный свѣдоцтвомъ зô скôнченои школы народнои, або черезъ написане передъ дотичною комісіею власноручнои просьбы о удѣлене права выборчого. Комісія складае ся зъ начальника громады, управителя школы и радного. Вôдъ доказу образованя увôльненѣ суть тѣ, що передъ заведенемъ закона шкôльного зъ 1869 були въ вѣцѣ шкôльнôмъ.

§. 9 c. Вôдъ доказу, що сповнили свою повинность войскову, суть увôльненѣ тѣ, котрѣ передъ заведенемъ загальнои службы войсковои ставили ся до войска.

§. 9 d. Иншимъ условіямъ въ §. 9 а. вôдповѣдае той, хто въ мѣсци выборчôмъ мешкае бодай черезъ 6 мѣсяцѣвъ передъ розписанемъ выборôвъ и або: 1) не маючи ще права выборчого зъ §. 9, мае платити податокъ державный, або 2) выкаже ся книжкою робôтничою, службовою, або иншими документами, що мае въ своѣмъ фаху постôйне заняте.

Артикулы 2 и 3 мѣстять въ собѣ лишь формальнѣ змѣны параґрафôвъ теперѣшного закона въ примѣненю до новыхъ постановъ.— Артикулъ четвертый постановляе, що законъ сей входить въ жите зъ хвилею розписаня новыхъ выборôвъ. Додати тутъ потреба, що сей законъ анѣ не зносить курій выборчихъ анѣ не змѣняе числа послôвъ выбираныхъ до Рады державнои.

Президентъ Палаты повѣдомивъ по сѣмъ послôвъ, що правительство предложило мотивы, задля якихъ заведено въ Празѣ станъ выимковый. Пос. Герольдъ поставивъ въ сѣй справѣ внесене наглости, але Палата еѣ вôдкинула.

Зъ рускихъ товариствъ.

(Два перемыскѣ народнѣ институты.)

Въ однôмъ мѣсяци поблагословлено въ Перемышли два рускѣ институты, результатъ довголѣтныхъ заходôвъ тутешнои громады.

Дня 8 вересня посвятивъ катихитъ ґімназіяльный о. Иванъ Савчинъ по вôдправленôй въ церквѣ катедральной службѣ божой новый будынокъ, котрый закупило тамошне товариство Бурсы имени св. о. Николая за суму несповна десять тысячь зр. и помѣстило въ нѣмъ сего року 30 питомцѣвъ, ученикôвъ рускои ґімназіи. Есть се хорошій будынокъ партеровый зъ пôвморґовымъ огородомъ, положеный недалеко нового ґімназіяльного будынку при улици Баштовôй, въ мѣсци здоровôмъ и прекрасно положенôмъ. Въ шести просторыхъ свѣтлицяхъ помѣщенѣ питомцѣ, въ двохъ управитель, на долинѣ рефектарь, кухня, пральня и иншѣ господарскѣ кутки. Ся бурса — се одна зѣниця тутешнои громады; другою есть „Рускій институтъ для дѣвчатъ", пôдъ котрый дня 7 н. ст. жовтня поставлено угольный камѣнь. Перше торжество вôдбулось тихо и смирно, якъ взагалѣ тиха и смирна за те богата въ успѣхъ, есть цѣла дѣяльнôсть товариства Бурсы имени св. о. Николая Але симъ товариство не журить ся, девізою его поки-що: дѣлати дѣломъ, а слово и славу про него розкаже будучнôсть, котру оно въ нѣдрахъ своихъ бажае выховати.

За те величаво и памятно вôдбулось друге торжество: посвячене угольного камѣня пôдъ будову Руского Института для дѣвчатъ. Институтъ сей мае вже за собою исторію, котру розкаже вôдповѣдна книжка, маюча выдати ся вразъ зъ пляномъ науковымъ Института въ часѣ отвореня его и вôдданя до народного ужитку, а се имовѣрно наступить уже зъ осенію року 1894, если теперѣшна осѣнь и зима не перебють будовы.

Згаданого дня мѣсце (высочина при улици Капітульнôй) прикрашене народными и державными прапорами, ясно-барвными фестонами краевыми, выжидало гостей. Велика сила народу и молодежи заняла окружаючѣ верховины въ огородѣ, низшу терасу мѣсцева интеліґенція, а въ самôй долинѣ, коло маючого посвятитись камѣня, зôбрались точно о годинѣ 3-ôй по полудни выдѣлъ товариства и соборъ капітульный, въ нѣдрахъ котрого вынинула перша думка заснованя Института. Помѣжь першими, що явились, бувъ покровитель института, епископъ перемыскій, Его Преосв. д-ръ Юліянъ Пелешь, що бажавъ власноручно поблагословити основы Института, одну зъ найкрасшихъ надѣй рускои землѣ. По пôдписаню грамоты (основу котрои подало „Дѣло" передъ кôлькома днями) Преосвященымъ, членами выдѣлу Института и перемыскои капітулы — замкнено грамоту герметично въ скляннôмъ и цинковôмъ сосудѣ, а потôмъ владика, въ супроводѣ крилошанъ и всего майже духовеньства, довершивъ торжественно чина благословеня при гармонійнôмъ спѣвѣ питомцѣвъ.

Передъ вложенемъ грамоты въ угольный камѣнь, звернувъ ся владика до народу и властивымъ собѣ, краснорѣчивымъ словомъ розповѣвъ про исторію Института и его задачу, яку въ будучности сповнити мае. Сей институтъ, — сказавъ Преосвященый — есть институтомъ народнымъ въ найвѣрнѣйшôмъ значѣню того слова, бо за починомъ клира здвигнувъ его собѣ народъ самъ, своими жертвами, своими дрôбными лептами. Про-те и задача его — оберегти святостей народныхъ, въ першôй лініи св. вѣры народу, подавати ему высшу просвѣту, котра его пôднесе на просвѣтный ровень другихъ народôвъ, а по третє — бути огнищемъ народного слова и духа, щобы будучѣ матери рускѣ знали, зъ якого народу они выходять и якѣ идеалы защѣпляти въ грядучихъ поколѣняхъ. Если Институтъ сповнить тоту задачу, благословене Боже буде зъ ними и радѣти-ме душа тыхъ основателѣвъ, котрѣ теперь зъ небеснои высоты споглядають на олицетворене свого дѣла... Преосвященый выразивъ кôлькократно свою радôсть, що вже разъ розпочато будову, а по запечатаню грамоты пôднѣсъ окликъ многолѣтный въ честь Его Св. папы Льва XIII., Его Вел. цѣсаря Францъ-Іосифа I., Его Вреосв. митрополита, духовеньства и всѣхъ вѣрныхъ. Крилошанинъ о. Чеховичь закôнчивъ окликомъ многолѣтнымъ въ честь покровителя Института Его Преосв. епископа Юліяна. Середъ грôмкого спѣву питомцѣвъ и загального одушевленя присутныхъ, выкликаного сердечною, одобряючою и покрѣпляючою промовою владики, члены выдѣлу вôдвели Преосвященого до брамы Института.

Середъ торжества благословеня присутный фотоґрафъ знимавъ апаратомъ блыскавичнымъ поодинокѣ его хвилѣ.

Промова владики вôдбила ся въ грудехъ перемыскои громады милымъ и вдячнымъ вôдгомономъ, бо своимъ мужнымъ владичимъ словомъ розбивъ усякѣ затѣѣ, мало — и зловѣрства, а ставувъ по сторонѣ теперѣшного выдѣлу, котрый своею трудолюбивостію и енерґіею довѣвъ въ короткôмъ часѣ до олицетвореня того вôдъ давна выжиданого дѣла, т. е. уложеня пляну наукового и основаня Института. Той Институтъ, повторю ще разъ, се друга зѣниця перемыскои громады, и она, дасть Богъ, вылелѣяна найщиршою охотою, выплекана найзапопадливѣшимъ трудомъ, вывѣнована продумчивымъ умомъ, на якій насъ лише стати, — заяснѣе повнымъ сяевомъ своеи чести и красы на Долю, Добро, Достоиньство свого народу.

женѣ у вôдповѣдный плынъ называемо батеріями и они уживають ся н. пр. при телеґрафахъ. Коли тотѣ металѣ получити дротомъ зъ собою, то зъ одного зъ нихъ выходить сила електрична, и йде до другого. Ту часть дрота, зъ котрого выходить сила електрична называемо бѣгуномъ додайнымъ, а другу часть дрота бѣгуномъ уемнымъ. Такѣ батеріѣ однакожь не дадуть ся до всего уживати; ихъ не можна уживати н. пр. до вытворюваня свѣтла електричного, они суть за дорогѣ, а до того ще й вытворюють шкôдливѣ ґазы. Тѣ батеріѣ отже дали початокъ до нинѣшныхъ аккумуляторôвъ.

Француській ученый Пляите хотѣвъ въ 1870 р. придумати для телеґрафôвъ лѣпшѣ прилады електричнѣ якъ уживанѣ тогды батеріѣ и выдумавъ аккумуляторы. Одного разу робивъ вôнъ таку пробу: Вôнъ вложивъ двѣ оловянѣ плиты въ розпущену сѣркову кислоту и получивъ обѣ плиты зъ бѣгунами електричнои батеріѣ. Токъ електричный переходивъ тогды черезъ тѣ плиты. Коли вôнъ вôдлучивъ батерію вôдъ плитъ и получивъ обѣ плиты мѣдянымъ дротомъ, то побачивъ теперь, що токъ електричный переходивъ зъ однои плиты до другои але въ противну сторону, якъ переходивъ до нихъ зъ батеріѣ. Пляите назвавъ бувъ свôй приладъ другорядною батеріею а електричный токъ въ нѣй другорядным токомъ. Позаякъ тота нова его батерія была за слаба и не могла мати практичного хôсна, то вôнъ нею вже бôльше не займавъ ся. Пôзнѣйше улѣпшивъ вôнъ свою нову батерію и въ 1879 р. пустивъ першій разъ въ свѣтъ свôй новый приладъ.

Першій улѣпшеный приладъ Плянтого ось що показувавъ: Вôнъ складавъ ся такъ само зъ двохъ оловяныхъ плытъ, що були вложенѣ въ розпущену сѣркову кислоту. Одна зъ тыхъ плытъ была такъ само сполучена зъ додайнымъ бѣгуномъ ґальванічной батеріѣ а друга зъ уемнымъ. Токъ електричный, що выходивъ зъ тои батеріѣ, переходивъ черезъ плыты и розкладавъ воду, котрою пôдпущено сѣркову кислосту на двѣ складовѣ части т. е. на водень и кисень. Кисень выходячій зъ воды прилучавъ ся тогды до однои плыты, а водень до другои. Тамъ де кисень прилучавъ ся до олова, робила ся зъ него сино-чорна маса, звана надокисомъ олова; друга плыта за то ставала рѣдка и дѣрчаста нѣбы губка и еѣ названо длятого оловяною губкою. Отъ такъ то выглядае аккумуляторъ, якъ мы тутъ его описали, коли вôнъ вже зовсѣмъ готовый. Але щобы мати готовый такій аккумуляторъ, мусѣвъ Пляите по кôлька разôвъ вôдлучати вôдъ него батерію, лишавъ его черезъ кôлька недѣль въ спокою, а вôдтакъ пускавъ черезъ него токъ елекричный, котрый ишовъ въ противну сторону. Такъ треба було той приладъ черезъ кôлька лѣтъ пôдготовляти ґальванічною батеріею, ажь вôнъ наконець ставъ такій, якъ то мы его повысше описали, значить ся, доки одна плыта оловяна не покрыла ся сино-чорною масою а друга не стала губчаста. Ажь тогды бувъ вже аккумуляторъ набитый силою електричною, котру мôгъ теперь черезъ довшій часъ пускати изъ себе.

При выпусканю силы електричнои зъ аккумулятора дѣе ся знову такъ: Сино-чорна маса (надокись олова) на однôй плытѣ, зъ котрои выходить токъ електричный, приймае до себе водень а зъ тои масы робить ся окись олова и вода. Окись олова лучить ся зъ сѣрковою кислотою и зъ него робить ся сѣркокисле олово. На другôй плытѣ перемѣняе кисень черезъ цѣлый той часъ, черезъ котрый выходить сила електрична, олово въ окись олова а той замѣняе ся знову въ сѣркокисле олово. Зъ того всего видимо, що аккумуляторъ робить двояку роботу: разъ бере въ себе силу електричну и змѣняе оловянѣ плыты а коли набравъ вже досыть силы и перемѣнивъ зовсѣмъ тѣ плыты, то може знову выпускати ту силу, а тогды на ново перемѣняе змѣненѣ вже плыты. Тымъ способомъ можемо въ аккумуляторѣ призбирати тôлько силы електричнои, кôлько намъ потреба, и ужити его вôдтакъ до якои роботы.

Аккумуляторъ Плянтого показавъ ся отже дуже добрымъ приладомъ до збираня силы електричнои, лишь бувъ длятого дуже недогôдный, що его треба було роками набивати силою електричною. Длятого придумавъ Форъ иншій спосôбъ. Замѣсть робити такъ, якъ Пляите, накладавъ Форъ вже готову ту масу, що робить ся зъ олова въ аккумуляторѣ Плянтого на плыту; вôнъ уживавъ до того т. зв. мелінґъ (масу зъ олова червонои краски,

Переглядъ політичный.

Вчерашне предложенє ґр. Таффого въ справѣ загального права выборчого заскочило всѣхъ пословъ зовсѣмъ несподѣвано и зробило въ цѣлôй Палатѣ велике вражѣнє. Середъ лібералньои лѣвицѣ нѣмецкои наставъ таки формальный переполохъ, бо она побоюєсь стратити въ мѣстахъ свои мандаты. Она намѣряє теперь ставити поправки до сего закона. Пос. Перперсторферъ єсть тои гадки, що сей проєктъ треба приняти такъ, якъ єго правительство предкладає, а опôсля буде можна домагати ся дальшихъ реформъ.

„Прав. Вѣст.“ оголосивъ сими днями замѣтну статю пôдъ заголовкомъ: „Дѣло освободженя народôвъ балканьскихъ“, котрои кôнцевый уступъ зробивъ велике вражѣнє. Тамъ сказано дословно: „Жертвы, якѝ Россія поклала въ послѣднôй российско-турецкôй вôйнѣ въ имя освободженя народôвъ балканьскихъ, були безперечно послѣдными въ подôбныхъ розмѣрахъ. Задачу, яку мала Россія сповнити на Всходѣ, треба уважати въ головнôй части за залагоджену“.

Новинки.

Львôвъ дня 11 жовтня.

— **Загальнѝ зборы руского товариства педаґоґічного у Львовѣ** вôдбудуть ся дня 2 падолиста пополудни. Початокъ зборôвъ о 2-ôй годинѣ. Зборы перенесено на день 2 падолиста, зъ причины, що дня 1 падолиста припадає перенесенє мощей Марк. Шашкевича, отже було бы неможливо вôдбути и зборы того самого дня. Проґрама незмѣнена.

— **На будову руского народного театру** узбирано на весѣлю богослова п. Симеона Кульчицкого въ Уличнѣ 14 зр. 75 кр. (Суму тую зложили Вп.: пп. молодѝ 3 зр. и посолъ Охримовичъ 1 зр., п. Тишовницкій властитель Довголуки 2 зр., п. Леперъ дѣдичъ въ Улична 2 зр., о. Горницкій 1 зр., п. Кльоцекъ лѣсничій 1 зр. 20 кр., п. Воробєвскій лѣсничій 1 зр., панѣ Янушкова 1 зр., п. О. Погорецкій 50 кр., о. Пристай 50 кр., панѣ Пристайова 50 кр., панѣ Чижевичева 80 кр. — Цѣлу суму передано д ру Кормошеви въ Перемышли).

— **На власный дôмъ товариства „Зоря“** жертвували: пп. Семенъ Дегенъ, П. Гукъ, С. Левицкій, П. Бѣлоусъ, Вл. Левицкій, Евг. Даниловичъ, Ип. Бабякъ, Ст. Ленкавскій и Рахвицкій по 50 кр.; Матковскій 1 зр., Мѣйскій 30 кр., Дригиничъ 20 кр., П. Сливиньскій 1 зр. Всего вôдъ 20 грудня 1892 р. по нинѣ 1922 зр. 24 кр Щиро дякує: Василь Нагôрный, голова товариства.

— **Контрольнѝ зборы** неактивныхъ воякôвъ краєвои обороны и доповняючои резервы тои-жь обороны вôдбудуть ся у Львовѣ вôдъ 26 до 31 жовтня въ касарни 63 баталіону краєвои обороны при улици Яблоновскихъ ч. 7. Додаткова контроля вôдбуде ся 15 и 16 падолиста.

— **На стипендію** въ фонда бл. п. о. Николая Дебельского, бувшого пароха въ Ключевѣ великôмъ, оголосивъ управляючій совѣтъ Народного Дому у Львовѣ конкурсъ зъ речинцемъ до 30 падолиста с. р. Стіпендія (150 зр. рôчно) призначена для слухателѣвъ університету або политехніки. Стіпендистъ буде побирати сю стіпендію до окôнченя студій, а вôдтакъ ще два роки, єсли пôддасть ся испытамъ для доступленя докторату. Свояки фундатора мають першеньство.

— **У п. Ол. Барвѣньского** явила ся дня 4 жовтня с. р. депутація въ мѣсточка Заловець, и вручила єму подяку и заявленє довѣрія за пôдпиранє справъ промысловыхъ и дотеперѣшнѝ заходы, щобы въ Залôзцяхъ була заснована школа ткацко-килимарска. Рôвночасно була ся депутація и у Є. Ексц. п. Намѣстника.

— **Холера.** Дня 9 жовтня було хорыхъ на холеру въ цѣлôй Галичинѣ 47, а що дня 9 жовтня захорувало до того 10, выздоровѣло 4 и померло 4, то лѣчить ся ще 49 осôбъ. Бактеріольоґічно стверджено холєру въ Крупску въ пов. жидачѣвскôмъ, въ Завишни въ пов. сокальскôмъ и въ Долинѣ. Въ Солотвинѣ не выкрыто холєры.

— **Перше того не знали.** Убійникъ женщинъ Дежонґъ, котрого мають за Якова Поруна, сидить у вязници въ Амстердамѣ. Вôнъ не хоче нѣчого вôдповѣсти и взагалѣ мовчить. Длятого постановлено загіпнотизувати єго и въ такôмъ станѣ выдобути вôдъ него зôзнаня. Перше такихъ способôвъ не знали.

— **Бѣда короткозорымъ!** Не досыть лиха, коли хто не бачить добре; треба ще, щобы задля того чоловѣкъ хлѣбъ тративъ. Є такѝ занятя, де короткозорый до нѣчого не здасть ся. Машиністомъ на зелѣзници, керманичемъ на корабли не може бути такій, що далеко не видить. Малярємъ такожь трудно такому бути, хочь кажуть, що короткозорѝ малярѣ найлучшѝ кольористы. Для аптикарѣвъ короткій зôръ то нещастє. Зле вôдчитають рецепту, приготовлять злый лѣкъ, и нещастє готове. Длятого короткозорыхъ машиністôвъ нема нѣгде, а недавно въ Познаньщинѣ въ Бидґощи правительство наказало, що до аптикъ не можна принимати короткозорыхъ, бо не можуть вôдчитувати рецептъ, котрѝ звычайно нечетно написанѝ. Оно троха смѣшный такій заказъ, бо чому бы радше не наказати лѣкарямъ писати рецепты такъ, щобы кождый мôгъ вôдчитати?

— **Убивъ жѣнку.** Господарь зъ Бодештіє на Буковинѣ, Францъ Ковалюкъ, продавъ своє господарство и выбравъ ся зô своєю молодою жѣнкою въ Румунію. Недалеко Мигаленъ почала жѣнка просити єго, щобы не покидавъ свого краю, и такъ тымъ розлютила Ковалюка, що той ставъ єѣ бити палкою и таки вкôнци забивъ на смерть, а самъ утѣкъ за границю.

— **Асентерункове обманьство** було послѣдными днями предметомъ розправы передъ судомъ у Вѣдни. Прокураторія обжалувала промысловцѣвъ Ґарляха и Шренца за то, що они при помочи померлого уже галицкого жида Нухима Кармелина, що змѣнивъ собѣ прôзвище на Микола Каминьскій, освободили своихъ сынôвъ вôдъ военнои службы. Хитрый посередникъ Карменинъ заробивъ при тôмъ звышь 10 000 зр. Судъ засудинъ Шранца на 6 недѣль вязницѣ и кару 1000 зр., Ґерляха на мѣсяць вязницѣ и 500 зр. кары, а сынôвъ ихъ на 4 недѣли вязницѣ и кару по 200 зр.

— **Нападъ ґенерала на редактора.** Berliner Tageblatt помѣстивъ новинку, що тому кôлька мѣсяцѣвъ щезла зъ Бранденбурґа донька одного высокого офіцира а разомъ зъ нею щезъ и послугачь того офіцира... За ту новинку зроблено процесъ редакторови Гаріхови и єго засуджено на 1000 марокъ кары. Пôдчасъ розправы заявивъ Гаріхъ, що докаже правдивôсть своєѣ новинки. Минувшои суботы явивъ ся въ мешканю Гаріха якійсь панъ, котрый зажадавъ „спростованя“ сеи новинки, що она неправдива, и щобы самъ редакторъ на себе у своѣй ґазетѣ написавъ, що єсть лайдакомъ. Коли Гаріхъ не хотѣвъ пристати на таке дивне жаданє, панъ той загрозивъ револьверомъ, а потôмъ навѣть стрѣливъ, тôлько що куля вôдбила ся о щось и не зранила нѣ трошки Гаріха. Панка того заразъ увязнено, а въ поліціи выявило ся, що то ґенералъ-поручникъ прускои арміѣ, именемъ Кірхгофъ.

— **Обережнѝ мамы.** Въ часѣ сегорôчныхъ маневрôвъ розтаборивъ ся одинъ вôддѣлъ стрѣльцѣвъ въ Кольмарѣ, въ Альзаціи, и мусѣвъ опôсля переселитись до села Брідгаймъ. Коли „кватирмахи“ прибули въ село, оповѣстити, що незабаромъ надходить войско, матерей огорнувъ такій пострахъ о свои донѣ, що они постановили всѣ пôдъ вѣнокъ пригожѝ дѣвчата просто замкнути и не выпускати передъ очи воякôвъ. И справдѣ такъ стало ся. Чотири днѣ, якъ довго стрѣльцѣ стояли въ селѣ, всѣ дѣвчата сидѣли въ запертѣ въ будынку школьнôмъ.

— **Пятьдесять и пять псôвъ покоєвыхъ** удержує анґлійска королева Вікторія на своємъ дворѣ. Песикамъ живе ся мовь у раю; они займають осôбнѝ апартаменты выкладанѝ коврами, сальоны прикрашенѝ собачими портретами и одержують дуже смачный харчъ. Мѣжь псами є всѣлякѝ породы. Коли котрый песъ тѣшивъ ся особливою ласкою королевои, то по єго смерти зберегає ся за скломъ въ рамахъ трошки шерсти на споминъ собачои честноты.

— **„Доказы невинности моєи жѣнки“.** Пôдъ такимъ заголовкомъ появила ся въ Липску цѣкава книжочка. Справа була така: Молода жѣнка захотѣла образувати дальше свôй голосъ и въ тôй цѣли записала ся до музичнои консерваторіи. Згодомъ стали доходити єѣ мужа безименнѝ листы, въ котрыхъ описувано не конче добре поведенє музикальнои жѣнки. Разъ взявъ ся вôнъ переглядати єѣ ноты и найшовъ численну кореспонденцію въ офіцирами, академиками и т. д. Будучи флеґматичного темпераменту не бравъ нѣ за револьверъ, нѣ за иншу зброю, лише уладнавъ рукописи и передавъ друкарни до печатаня. Опôсля розôславъ книжочку всѣмъ кореспондентамъ своєѣ подруги, заосмотривши єѣ заголовкомъ: „Доказы невинности моєи жѣнки“.

котрои уживає ся часто до кітованя ґазовыхъ руръ), накладавъ єго вôдтакъ на обѣ плыты и пускавъ черезъ нихъ токъ електричный; тогды робились заразъ на однôй плытѣ окись олова, а на другôй оловяна губка. Такій аккумуляторъ можна було до кôлькохъ днѣвъ набити силою електричною и уживати єго черезъ довшій часъ до роботы. Вôнъ бувъ лишь черезъ то дуже недогôдный, що наложена на плытѣ маса могла легко за найменшимъ потрясенємъ вôдпадати. Форъ старавъ ся зарадити тому въ той спосôбъ, що клавъ мѣжь плыты намащенѝ менінґомъ куснѣ повсти (фільцу) и звивавъ то все въ трубку. Такожь роблено на оловяныхъ плытахъ решѣтку и очка тои решѣтки залѣплювано менінґомъ, але й то не богато помагало.

Ажь Тудорови удало ся въ 1882 р. зробити вже досыть добрый и практичный аккумуляторъ. Вôнъ уживъ до того обохъ повысшихъ способôвъ, Плянтого и Фора. Тудоръ пускавъ насампередъ черезъ обѣ плыты оловянѝ токъ електричный черезъ два або й три мѣсяцѣ. Такъ пôдготовленѝ плыты замастивъ вôнъ зъ верха менінґомъ и знову пускавъ черезъ нихъ може якихъ двѣ недѣлѣ токъ електричный. До чверть року бувъ вже аккумуляторъ Тудора готовый; вôнъ бувъ набитый силою електричною, котру вже можна було догôдно уживати до роботы. Тудоръ робивъ ще одну плыту оловяну такъ, що она мала на собѣ выстаючѝ нѣбы ребра пасочки, а вôдтакъ помѣжь тѝ пасочки накладавъ вôнъ менінґъ.

Не будемо вже тутъ описувати иншѝ роды аккумуляторôвъ, бо головна рѣчь въ нихъ вже достаточно ясна; скажемо лишь, що такъ приготовленѝ аккумуляторы лучать ся пôсля потребы по кôлька разомъ въ той спосôбъ, що насампередъ сполучають ся дротами всѣ т. зв. додайнѝ плыты а вôдтакъ плыты уємнѝ и вставляють ся въ розпущену водою кислоту сѣркову. Коли сполучити вôдтакъ разомъ однѝ и другѝ плыты зъ собою, то они пускають изъ себе велику одностайну силу електричну, котрои можна ужити до телеґрафôвъ, до електричного освѣтлюваня, до гоненя возôвъ на зелѣзници и т. д. Сполученє кôлькохъ плытъ разомъ называємо клѣткою, а чимъ бôльше такихъ клѣтокъ разомъ, тымъ бôльша буде сила електрична. Якъ велика догôдность зъ аккумуляторами, можна зъ того змѣркувати, що въ урядѣ телеґрафічнôмъ уставлено 120 клѣтокъ аккумуляторовыхъ и они дѣляють тамъ безъ перервы вже пôвтретя року и дають силу електричну 269 дротамъ телеґрафічнымъ; 170 малыхъ аккумуляторôвъ зô всѣмъ урядженємъ коштувало тамъ 4.500 марокъ (2.700 зр.) а за звычайнѝ батеріѣ въ той самôй силѣ треба було заплатити 14.000 марокъ або 8.000 зр.

(Дальше буде.)

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 11 жовтня. Приватный доцентъ дръ Закшевскій именованый надзвычайнымъ професоромъ фізики при львôвскôмъ университетѣ.

Буеносъ-Аіресъ 11 жовтня. Повтѣкавшѝ ворохобники розбивають и рабують въ провінціи Сантафе. Нѣмецкій консуль зажадавъ помочи властей.

Парижь 11 жовтня. Figaro доносить, що анґлійска ескадра маєъ ще сего року завитати до французскихъ портôвъ и вôддати візиту французскои ескадры въ Анґліи пôдъ адміраломъ Жерве въ 1891 р.

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Креховецкій

ИНСЕРАТЫ.

Инсераты („оповѣщеня приватнѣ") якъ для „Народнои Часописи" такъ также для „Ґазеты Львôвскои" принимає лишь „Бюро Дневниковъ" Людвика Пльона, при улици Кароля Людвика ч. 9, де также знаходить ся Експедиція мѣсцева тыхъ ґазетъ.

КОНТОРА ВЫМѢНЫ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

купує и спродає

ВСЯКІ ЕФЕКТЫ И МОНЕТЫ

по курсѣ деннôмъ найдокладнѣйшôмъ, не числячи жадної провізіи.

Яко добру и певну льокацію поручає:

$4\frac{1}{2}$% листы гіпотечнѣ.	4% пожичку пропінаційну галицку.
5% листы гіпотечнѣ преміованѣ.	5% „ „ буковиньску.
5% листы гіпотечнѣ безъ преміи.	$4\frac{1}{2}$% пожичку угорской желѣзной дороги державной.
$4\frac{1}{2}$% листы Тов. кредитового земс.	$4\frac{1}{2}$% пожичку пропінаційну угорску.
$4\frac{1}{2}$% листы Банку краєвого.	
$4\frac{1}{2}$% пожичку краєву галицку.	

4% угорскѣ Облиґаціи индемнизаційнѣ,

котрѣ то паперы контора вымѣны Банку гіпотечного всегда купує и продає по цѣнахъ найкориснѣйшихъ.

Увага: Конторъ вымѣны Банку гіпотечного приймає вôдъ Вп. купуючихъ всякѣ вылъосованѣ, а вже платнѣ мѣсцевѣ паперы цѣннѣ, якъ також купоны за готовку, безъ всякой провізіи, а противно замѣсцевѣ лишень за ôдтрученьемъ коштôвъ.

До ефектôвъ, у котрыхъ вычерпали ся купоны, доставляє новыхъ аркушѣвъ купоновыхъ, за зворотомъ коштôвъ, котрѣ самъ поносить. 60

Остатный мѣсяць | **Остатный мѣсяць**

Льосы зъ Инсбрука по **50 кр.**

Ґоловна выграна

50.000 злр. а. в.

99 Льосы поручають:

Кіцъ и Штофъ, Товариство банкове Шеленберґъ и Крейзеръ М. Йонашъ.

Бюро оголошень и дневниковъ

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всѣхъ дневниковъ

по цѣнахъ ориґінальныхъ.

До

Народнои Часописи, Ґазеты Львôвскои и „Przegląd-y"

може лише се бюро анонсы приймати.

Антикварска оферта.

МАЙЕРЪ, ЛЕКСИКОНЪ

4 (найновѣйше) выдане

елегантныхъ томовъ оправленыхъ въ полотно, якъ новѣ, замѣсть

зр. 96 зр. 55.

M. Kuppitsch W-we. Wien. 1 Schottenring 8.

ПРИГОТОВЛЕНЕ

на

ОДНОРОЧНЫХЪ ОХОТНИКÔВЪ

и до принятя въ

Ц. И К. ВОЙСКОВѢ ШКОЛЫ

почнає ся въ приватной войсковôй приспособляючôй школѣ — **3 лютого с. р.**

Frisch, Wien 1, Schottenbasteingasse 4.

директоръ, ц. и к. майоръ въ пенс., упередъ проф. въ ц. и к. Академіи вôдъ жені и корпусѣ вôдъ мінъ и пр.

Проґрамы даромъ.

С. Кельсенъ у Вѣдни

поручає

Кльосеты зъ переплывомъ воды и безъ того. — Руры клосетовѣ. — Каналовѣ насады зъ патентовымъ замкненемъ. — Збôрники на воду. — Комплетнѣ урядженя купелевѣ. — Вентіляторы. — Приборы до водотягôвъ, якъ також руры лянѣ и кованѣ. — Помпы, фонтаны и и всякѣ арматуры.

Заступники дла ГАЛИЧИНЫ и БУКОВИНЫ

Львôвъ ГАМЕЛЬ и ФАЙГЕЛЬ Коперніка 21.

На жадане высылає ся катальоґи.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.